

باسم تعالی

آئین نامه طرح های پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی

پیرو بخشنامه شماره ۷۳/۱۶۶۲۹ مورخ ۸۸/۵/۱۸ و بخشنامه شماره ۷۳/۲۴۳۷۱۳ مورخ ۸۸/۷/۵، آئین نامه جدید طرح های پژوهشی که به تأیید ریاست محترم دانشگاه آزاد رسیده است، به شرح زیر می باشد.

کلیات و فرآیند طرح پژوهشی:

ماده ۱- طرح پژوهشی از سوی یکی از اعضای هیئت علمی تمام وقت، نیمه وقت یا مدعو دانشگاه آزاد اسلامی (آن دسته از اعضای هیئت علمی مدعو که هیئت علمی دانشگاه های دیگر یا موسسات پژوهشی غیر از دانشگاه آزاد اسلامی هستند و برای تدریس دعوت شده اند) . به عنوان مجری و مسوول طرح و به نام دانشگاه تهیه شده و به طور مستقیم به حوزه معاونت پژوهشی واحد ارائه می گردد. هر طرح پژوهشی نباید بیش از یک مجری داشته باشد و سقف مجاز شرکت در طرح ها و میزان حق التحقیق (که نظارت و کنترل این بخش به عهده مسوولین حوزه پژوهش واحد است) به ترتیب زیر خواهد بود:

۱-۱- اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه می توانند بطور هم زمان در اجرای ۲ طرح پژوهشی به عنوان مجری و در اجرای ۳ طرح به عنوان همکار (با اولویت نسبت به اعضای هیئت علمی نیمه وقت و مدعو) شرکت نمایند به نحوی که مجموع ساعات تحقیق آنان بیش از ۱۰۰ ساعت در ماه نشود. اعضای هیئت علمی نیمه وقت و مدعو می توانند بطور هم زمان در اجرای ۱ طرح به عنوان مجری و ۲ طرح به عنوان همکار شرکت نمایند به نحوی که مجموع ساعات تحقیق آنان بیش از ۵۰ ساعت در ماه نشود.

۱-۲- اعضای هیئت علمی مدعو فقط مجاز به اجرای طرح های پژوهشی تا اعتبار حداکثر ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشند. این اعضا پس از تصویب طرح و هنگام عقد قرارداد باید یک فقره چک تضمینی معادل بودجه مصوب طرح، در اختیار حوزه اداری و مالی واحد قرار دهند که پس از اتمام طرح و انجام تعهدات به ایشان بازگردانده خواهد شد.

۱-۳- میزان حق التحقیق اعضای هیئت علمی معادل حق التدریس آنان در دوره کارشناسی خواهد بود. تبصره- در واحدهای خارج از کشور این میزان بر اساس پول رایج کشور مربوط در نظر گرفته می شود.

ماده ۲- بودجه و مرجع تصویب کننده: طرح های پژوهشی بر حسب بودجه و مرجع تصویب کننده و با در نظر گرفتن اندازه واحدها به سه دسته تقسیم می شوند:

۱-۲- واحدهای کوچک، مجاز به ارائه طرح های پژوهشی تا اعتبار ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال خواهند بود که به منظور تصویب باید برای رئیس شورای پژوهشی منطقه ارسال گردد. پس از تأیید طرح توسط یک داور متخصص، تصویب، نظارت و در نهایت تأیید گزارش نهایی بر عهده منطقه خواهد بود.

۲-۲- در واحدهای متوسط و بزرگ، تصویب طرح های پژوهشی تا اعتبار ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال پس از تأیید توسط یک داور متخصص به عهده شورای پژوهشی واحد خواهد بود. طرح های پژوهشی بین ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال پس از کنترل در شورای پژوهشی واحد (کنترل آئین نامه ای و نحوه تنظیم پروپوزال و ساختار آن، نه داوری علمی پروپوزال) به منظور تصویب به شورای پژوهشی منطقه ارسال شده و تصویب این دسته از طرحها پس از تأیید توسط یک داور متخصص به عهده شورای پژوهشی منطقه خواهد بود. طرح های پژوهشی بیش از ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال این واحدها پس از کنترل در شورای

پژوهشی واحد باید بطور مستقیم به معاونت پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) ارسال گردد. تصویب گزارش نهایی طرح ها پس از انجام تعهدات به عهده مراجع تصویب کننده طرح خواهد بود.

۲-۳- در واحدهای بسیار بزرگ و جامع، طرح های پژوهشی تا سقف ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال پس از تایید توسط یک داور متخصص، توسط شورای پژوهشی واحد تصویب می گردد و طرح های پژوهشی با اعتبار بیش از ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال پس از کنترل در شورای پژوهشی واحد باید بطور مستقیم به معاونت پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) ارسال گردد. تصویب گزارش نهایی طرح ها پس از انجام تعهدات به عهده مرجع تصویب کننده خواهد بود.

منظور از داور متخصص عضو هیات علمی است که رشته و تخصص وی با موضوع علمی طرح تحت ارزیابی مطابقت داشته و رتبه علمی وی از رتبه علمی پیشنهاد دهنده طرح بالاتر بوده یا در صورت هم رتبه بودن دارای سابقه پژوهشی بیشتری باشد.

به منظور تسهیل، موارد فوق به شکل جدول زیر ارائه می گردد:

اندازه واحد		بودجه و محل تصویب	
کوچک	تا ۱۰۰ میلیون ریال		بیش از ۱۰۰ میلیون ریال
	منطقه		
متوسط و بزرگ	تا ۵۰ میلیون ریال	بین ۵۰ تا ۱۵۰ میلیون ریال	بیش از ۱۵۰ میلیون ریال
	واحد	منطقه	سازمان مرکزی
بسیار بزرگ و جامع	تا ۱۵۰ میلیون ریال		بیش از ۱۵۰ میلیون ریال
	واحد		

۲-۴- تمام طرح های پژوهشی واحدهای خارج از کشور بطور مستقیم به معاونت پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) ارسال می گردد.

۲-۵- مراکز آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی به دلیل نداشتن ساختار پژوهشی مستقل باید توسط واحدهای متولی خود عمل نمایند و سقف اعتبار طرح های پژوهشی آنها حداکثر تا ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال خواهد بود.

تبصره ۱- طرح های پژوهشی مربوط به روسای شورای پژوهشی و دبیران مناطق در معاونت پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) بررسی خواهد شد. طرح های پژوهشی روسا و معاونین واحدها تا اعتبار ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال در منطقه و بیش از ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال در سازمان مرکزی بررسی می گردد. چنانچه مرجع رسیدگی کننده حداکثر ظرف مدت سه ماه نتواند به این دسته از طرح ها پاسخ دهد، طرح از موضوع تبصره خارج می گردد.

تبصره ۲- هر عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه که به طور هم زمان مجاز به اجرای دو طرح به عنوان مجری می باشد نمی تواند هر دو طرح خود را از طرح های کمتر از ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال انتخاب نماید.

ماده ۳- اجرای طرح های تحقیقاتی در ۴ گروه زیر قابل اجرا است:

گروه اول: با رویکرد شناسایی و حل مسائل و مشکلات دانشگاه که به سفارش واحدها و پیشنهاد اعضای هیئت علمی انجام می شود.

گروه دوم: با رویکرد فن آوری، نوآوری، تولید علم یا تکمیل آن، اختراع و اکتشاف و چاپ کتاب.

گروه سوم: با رویکرد نظریه پردازی، نقد و مناظره علمی.

گروه چهارم: با رویکرد تجاری سازی پژوهش ها

طرح های پژوهشی گروه دوم تا چهارم بر اساس نیازهای دانشگاه ارائه و انجام می شود.

تبصره ۱- در قرارداد طرح های پژوهشی قید رویکردهای مذکور به طور مشخص ضروری است و طرح های پژوهشی خارج از رویکردهای مذکور باید به تایید معاونت پژوهشی دانشگاه برسد.

ماده ۴- ناظر طرح های پژوهشی: به منظور نظارت بیشتر در اجرای طرح و تسریع امور (با حذف فرایند داوری گزارش های دوره ای) برای هر طرح، ناظر در نظر گرفته می شود. ناظر هر طرح از اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی یا سایر دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی است که در ارتباط با موضوع طرح دارای تخصص و تجربه کافی بوده و وظیفه نظارت بر حسن اجرای طرح پژوهشی را عهده دار است.

۴-۱- ناظر هر طرح پژوهشی توسط مرجع تصویب کننده طرح انتخاب می شود که از نظر رتبه علمی باید بالاتر از مجری طرح باشد و در موارد استثنایی و شرایط خاص در صورت هم رتبه بودن باید فعالیت ها و سوابق پژوهشی بیشتری داشته باشد.

۴-۲- حق نظارت به عنوان حق الزحمه ناظر هر طرح ۱۰ درصد بودجه طرح خواهد بود بطوریکه پس از پیش بینی بودجه کل طرح توسط پیشنهاد دهند، ۱۰ درصد بودجه (به اضافه بودجه پیش بینی شده) به عنوان حق نظارت به جمع هزینه ها افزوده می شود. در واقع حق نظارت، مستقل از بودجه طرح بوده و از بودجه پژوهشی واحد تامین خواهد شد.

۴-۳- وظایف ناظر عبارت است از بررسی کامل پیشنهادها، امضاء قرارداد، اظهار نظر درباره گزارش دوره ای و نهایی نظارت حین اجرا تا پایان طرح.

تبصره ۱- ناظر طرح های پژوهشی گروه اول ماده ۳ این آئین نامه، از واحد (بخش) سفارش دهنده است، در این صورت حق نظارت پرداخت نخواهد شد.

تبصره ۲- طرح های پژوهشی که مجری آنها دارای رتبه علمی استادی یا دانشیاری هستند نیاز به ناظر ندارند.

تبصره ۳- انتخاب ناظر از هیئت رئیسه واحدها با تایید رئیس شورای پژوهشی منطقه و انتخاب روسای شورای پژوهشی و دبیران مناطق به عنوان ناظر با تایید معاونت پژوهشی سازمان مرکزی خواهد بود.

تبصره ۴- اعضاء هیئت علمی می توانند به طور هم زمان ناظر سه طرح پژوهشی باشند و اعضاء هیئت رئیسه واحدها، روسای شورای پژوهشی و دبیران مناطق بطور هم زمان حداکثر می توانند ناظر دو طرح پژوهشی باشند.

ماده ۵- نحوه تخصیص بودجه مصوب طرح های پژوهشی:

۵-۱- پس از تصویب طرح و انعقاد قرارداد ۳۵ درصد از بودجه طرح به مجری پرداخت می گردد:

پس از اجرای نیمی از طرح و تایید گزارش دوره ای توسط ناظر (در مواردی که مجری استاد یا دانشیار است، تحویل گزارش دوره ای به حوزه پژوهشی مربوطه) ۴۰ درصد دیگر از بودجه قابل پرداخت خواهد

بود و ۲۵ درصد باقیمانده بودجه منوط به تایید گزارش نهایی توسط ناظر و انجام تعهدات طرح توسط مجری خواهد بود.

۲-۵- نیمی از حق نظارت هر طرح پژوهشی پس از اجرای موفقیت آمیز ۵۰ درصد از طرح پرداخت شده و مابقی پس از خاتمه طرح و انجام تعهدات ناظر قابل پرداخت خواهد بود.

۳-۵- حق الزحمه داوران طرح های پژوهشی باید به صورت نقدی و در چارچوب مقررات دانشگاه پرداخت گردد. به این منظور باید مبلغی متناسب با حجم طرح های پژوهشی به عنوان تنخواه گردان در اختیار کارشناس حوزه پژوهش واحدها و مناطق قرار بگیرد و به صورت زیر اقدام گردد:

۱- واحدها و مناطق باید با تشکیل بانک اطلاعاتی داوران، اعضای هیئت علمی متخصص و مجرب را به منظور ارزیابی طرح های پژوهشی انتخاب نماید و داوران طرح ها تا حد امکان به طور حضوری به حوزه پژوهش فراخوانده شوند تا ضمن تسریع در امر داوری حق الزحمه به صورت نقدی و بر اساس سند مالی به ایشان پرداخت گردد.

۲- مناطق موظف هستند راساً اقدام به پرداخت حق الزحمه داوران برگزیده خود نمایند. بدیهی است حق الزحمه پرداختی باید توسط واحدی که طرح متعلق به آن است به منطقه بازپرداخت گردد و این امر فقط به منظور تسریع امور از طریق منطقه انجام می شود.

۳- کارشناس حوزه پژوهش باید ظرف مدت دو ماه مبلغ تنخواه را تسویه نموده و مجدداً برای احیاء آن اقدام نماید.

تبصره ۱- تاخیر در اتمام طرح بدون مجوز تمدید قرارداد از مرجع تصویب کننده مشمول جریمه بوده و به ازای هر ماه دیر کرد ۲ درصد از کل مبلغ قرارداد (منهای حق نظارت) به عنوان جریمه کسر خواهد شد. قابل ذکر است زمان اجرای هر طرح پژوهشی فقط یک بار و حداکثر به مدت ۶ ماه قابل تمدید خواهد بود. تبصره ۲- زمان انتظار به منظور دریافت پذیرش یا چاپ مقاله (مشروط به اینکه اقدام لازم برای ارسال مقاله به منظور چاپ و یا اخذ هر گونه مجوز مربوط به ماده ۶ این آئین نامه توسط مجری صورت گرفته باشد) به عنوان مدت اجرای طرح محسوب نشده و به این منظور نیازی به تمدید قرارداد نیست.

ماده ۶- نتایج، دستاوردها و تعهدات هر طرح پژوهشی:

۱-۶- طرح های پژوهشی مربوط به حل مسائل و مشکلات دانشگاه که به سفارش واحدها و یا پیشنهاد اعضای هیئت علمی اجرا می شود باید منجر به ارائه راه کار و حل مشکل مورد نظر و یا رسیدن به نتایجی باشد که مورد توافق واحد با مجری بوده و تعهد مجری تعریف شده است.

۲-۶- درباره طرح های پژوهشی که با هدف نوآوری و تولید علم اجرا شده اند نتایج طرح های پژوهشی تا اعتبار ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باید بصورت یک مقاله علمی حداقل در همایش های ملی یا بین المللی و یا نشریات علمی معتبر داخلی ارائه گردد. نتایج طرح های با اعتبار بین ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باید بصورت دو مقاله علمی در مجلات علمی-ترویجی یا یک مقاله علمی-پژوهشی ارائه شود و نتایج طرح های پژوهشی با اعتبار بیش از ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باید در قالب یک مقاله علمی در مجلات با نمایه ISI یا ISC و یا دو مقاله علمی-پژوهشی به چاپ برسد.

۳-۶- طرح های پژوهشی با هدف چاپ کتاب باید مجوز لازم برای انتشار کتاب حاصل از طرح را از دفتر گسترش تولید علم معاونت پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) کسب نموده و به عنوان انجام تعهدات طرح ارائه نمایند.

۴-۶- در مورد طرح های پژوهشی که با هدف نظریه پردازی و نقد اجرا شده اند، نتایج طرح های پژوهشی تا اعتبار ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به صورت یک مقاله علمی - پژوهشی یا تایید پیش کرسی و تا اعتبار ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال یک مقاله ISI یا دو مقاله علمی-پژوهشی یا تاییدیه کرسی نهایی ارائه خواهد بود.

۵-۶- درباره طرح های پژوهشی با هدف اختراع و اکتشاف لازم است تاییدیه علمی اختراع یا اکتشاف حاصل از طرح از سازمان پژوهشهای علمی-صنعتی کشور یا شورای رهبندی ثبت و حمایت از اختراعات دانشگاه به عنوان انجام تعهدات طرح ارائه گردد.

۶-۶- طرح های پژوهشی که با هدف تجاری شدن و کسب امتیاز مادی و جذب سرمایه برای دانشگاه انجام می شوند برای اعلام خاتمه طرح به تایید مرکز علوم و فن آوری های پیشرفته دانشگاه آزاد اسلامی (CAST) نیاز دارند. در ضمن میزان سهم شرکت دانشگاه و مجری باید به تایید مرجع تصویب کننده برسد.

۷-۶- طرح های پژوهشی که با هدف (رویکرد) فن آوری (سخت افزاری و نرم افزاری) اجرا می شود باید تاییدیه لازم را از دفتر فناوری اطلاعات و ارتباطات معاونت پژوهشی سازمان مرکزی اخذ نمایند. تبصره ۱- مقاله حاصل از طرح باید به نام مجری طرح به عنوان نفر اول و تحت عنوان واحد دانشگاهی به چاپ برسد. در ضمن اختراع و اکتشاف حاصل از طرح باید به نام مجری و دانشگاه با ذکر سهم شرکت به ثبت برسد.

تبصره ۲- چنانچه مجری طرح پژوهشی نتواند به تعهدات خود عمل نماید ملزم به بازپرداخت کل بودجه طرح به صندوق پژوهشی بوده، هیچ امتیازی از آن طرح به واحد تعلق نگرفته و مجری طرح نیز مجاز به ارائه آن به عنوان سابقه پژوهشی خود نخواهد بود. چنانچه در موارد خاص طرح به نتایج مورد نظر نرسد یا اجرای آن با ذکر دلایل روشن امکان پذیر نباشد مجری طرح می تواند با تغییر رویکرد طرح بر اساس مفاد ماده ۳ و با اعلام دلایل توجیهی، نسبت به اجرای طرح مذکور به منظور انجام تعهدات جدید اقدام نماید. بدیهی است تصمیم گیری درباره این جابه جایی، به عهده تصمیم گیرنده ی مربوط خواهد بود. به علاوه این جا به جایی فقط یک بار برای هر طرح تحقیقاتی امکان پذیر است.

ماده ۷- نحوه ارسال اطلاعات طرح های پژوهشی به سازمان مرکزی:

اطلاعات مربوط به هر طرح پژوهشی تصویب شده در سطح واحد و منطقه بلافاصله پس از تصویب و انعقاد قرارداد باید در سایت طرح های پژوهشی دانشگاه به نشانی <http://Proposal.iau.ir> وارد شود. بدیهی است آن دسته از طرح هایی که اختیار تصویب آنها با سازمان مرکزی است نیازی به ارسال اطلاعات از طریق سایت مذکور ندارد و دفتر امور پژوهشی دانشگاه (سازمان مرکزی) اطلاعات این دسته از طرح ها را بطور مستقیم وارد سایت خواهد نمود.

نحوه ارسال اطلاعات از واحد به منطقه و از منطقه به سازمان مرکزی خواهد بود.

۱-۷- اعلام خاتمه طرح های پژوهشی در سایت مذکور به عهده مرجع تصویب کننده گزارش نهاییست خواهد بود و نیازی به ارسال مدارک مربوط به خاتمه طرح ها به سطوح بالاتر نیست.

۲-۷- نظارت طرح های پژوهشی علاوه بر مراجع تصویب کننده بر عهده سطوح بالاتر نیز می باشد. بدیهی است عدم رعایت آئین نامه موجب عدم پذیرش طرح پژوهشی (در هر مرحله) و بازگشت بودجه به صندوق پژوهشی خواهد شد. در ضمن نحوه اجرای آئین نامه ها و توجه به مقررات پژوهشی در ارزیابی حوزه های پژوهشی واحدها و مناطق موثر خواهد بود.

ماده ۸- مالکیت و حفظ حقوق مادی و معنوی پدیدآوردگان طرح های پژوهشی و نتایج آنها بر اساس بخشنامه شماره ۸۷/۷۵۳۸۴ مورخ ۸۱/۳/۲۲ و ۸۷/۲۵۱۰۹۴ مورخ ۸۷/۷/۲۹ خواهد بود و رعایت حقوق علمی دانشگاه در همه زمینه ها و نتایج طرح های پژوهشی الزامی است.

ماده ۹- تمام طرح های پژوهشی که قبل از این تاریخ به تصویب رسیده اند مشمول قوانین قبلی خواهند بود.

تبصره- بررسی اعلام خاتمه و ثبت اطلاعات گزارش نهایی طرح های پژوهشی قبلی که فرم شماره صفر آنها در مناطق تصویب شده است (با کنترل دقیق تعهدات مجری) به خود مناطق واگذار می گردد و نیازی به ارسال مدارک به سازمان مرکزی نیست.

ماده ۱۰- این آیین نامه در ۱۰ ماده و ۱۳ تبصره تنظیم شده است و نظارت بر حسن اجرای آن همچنین انجام تعهدات بر عهده مسوولین حوزه پژوهشی واحدها و روسای شورای پژوهشی مناطق خواهد بود، لذا لازم است در تمام موارد دقت کافی به عمل آید.